ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี

มณฑิรา สุริยวงษ์[1]

รองศาสตราจารย์ ดร. มูฮัมหมัดอิลยาส หญ้าปรัง[2]

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี (2) เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลางจังหวัดนนทบุรี (3) เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนแนวทางและวิธีการในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี โดยการศึกษานี้เป็นดำเนินการศึกษาวิจัยในรูปแบบผสมวิธี (Mix Method Research) ระหว่างการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดำเนินการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่ม ตัวอย่างที่เป็นกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง และเจ้าหน้าที่ในตำบลศาลากลาง โดยในการศึกษาครั้งนี้จะให้ความสำคัญไปยังการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก

ผลการศึกษาจากการศึกษาปัจจัยส่งผลและปัจจัยอุปสรรคในการเข้าพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มสตรีตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี เป็นการศึกษาจากกลุ่มสตรีจำนวน 3 กลุ่ม หน่วยงานเทศบาล เมืองศาลากลางและ ผู้นำชุมชน และกลุ่มที่เกี่ยวข้องและ กลุ่มนักวิชาการ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบทบาทสตรี /องค์กรสตรี ซึ่งผู้วิจัยจะนำ เสนอตามลำดับดังนี้ 1. ปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี ในตำบลศาลากลาง 2. ปัจจัยอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลางจึงพบว่าจากการศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี ในตำบลศาลากลาง พบว่ามีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพปัจจัยการสนับสนุนจากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปัจจัยการสนับสนุน จากครอบครัวปัจจัยการสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ปัจจัยความเข้มแข็งและความสามัคคี ของกลุ่มสตรี

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

[2] อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (กลุ่มวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)

และปัจจัยกิจกรรมของกลุ่มเป็นการตอบสนองต่อความต้องการจากการศึกษาปัจจัยอุปสรรคในการเข้ามาที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลางพบว่า มีปัจจัยอุปสรรคประกอบด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจชองครอบครัวสตรี การมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ ปัจจัยด้านเวลาของสมาชิก และการเข้ามาแสวงผลประโยชน์ จากการศึกษาแนวทางและวิธีการส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีที่ ในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรีพบว่า มีแนวทางและวิธีการส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย ด้านผู้นำกลุ่มมีภาวะนำด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการมีกระบวนการ ดำเนินงานภายใน กลุ่มที่ชัดเจน ด้านการให้อำนาจหน้าที่แก่สมาชิก ด้านการส่งเสริมให้สมาชิกพัฒนาตนเองและให้ความรู้แก่สมาชิก และด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและการพูดนำเสนอต่อที่สาธารณะ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี คือการที่ผู้หญิงได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในทุกระดับของสังคมอย่างเท่าเทียมและมีบทบาทสำคัญ ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม แล้ววัฒนธรรม ซึ่งจำนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและครอบคลุม จึงเป็นที่มาและความสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี ในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนแนวทางและวิธีการในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษานี้ คือ กลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง โดยมีกลุ่มดำเนินงานโดยเทศบาลเมืองศาลากลางโดยมีพันธกิจการพัฒนาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมเฉพาะในเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนและ ปัจจัยอุปสรรคที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรีทำให้สามารถกำหนดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลไกการขับเคลื่อนแนวทางและวิธีการส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี

2. ขอบเขตด้านเขตพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครังนี้ คือ ตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรีโดยกลุ่มประชากร คือ กลุ่มสตรี 3 กลุ่มในตำบลศาลาลกลาง ทั้ง 3 กลุ่ม ดังนี้

1. โครงการฝึกอบรมอาชีพสำหรับประชาชน
2. โครงการสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนา
3. โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตำบลศาลากลาง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ข้อมูลปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคในที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการวางแผนสร้างการมี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี

2. ได้แนวทางและวิธีการเสริมสร้างพลังเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การเสริมสร้างพลังเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของกลุ่มสตรีตำบลศาลากลาง ในจังหวัดนนทบุรี

3. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนรูปแบบแนวทางและวิธีการส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการกำหนด นโยบายและกลไกการขับเคลื่อนรูปแบบแนวทางและวิธีการส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำรัสถึง การมีส่วนร่วมพระองค์ใช้คำว่า “ความร่วมมือ ดังปรากฏอยู่ในพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาและในโอกาสขึ้นปี ใหม่ตั้งแต่พุทธศักราช 2502 เป็นต้นมาอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชดำริอย่างแน่วแน่ในการเน้นย้ำให้ทุกคนได้ซาบซึ้งถึงอนุภาพของความร่วมมือของส่วนรวมว่าจะทำให้ประเทศสามารถบรรลุความสำเร็จโดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐบาล ซึ่งบริหารงานเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนจากการศึกษา ถึงความหมายของความร่วมมือ จากที่ปรากฏในพระราชดำรัสแต่ละปีพบว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชพระราชทานความหมายและวิธีการสร้างความร่วมมือแตกต่างกนออกไปในความหมายหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระราชดำริไว้ว่า “ความร่วมมือการแสดงออกถึงน้ำใจ ในการประกอบกิจกรรมเพื่อส่วนรวมในระดับชาติ (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2551)

นอกจากนี้ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 20 ฉบับ ทุกฉบับมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่งคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดที่เรียกว่า “อำนาจอธิปไตย” ถึงแม้ว่าใน อดีตที่ผ่านมาประชาชนไทยจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองเท่าที่ควร แต่เมื่อกระแสการเป็นประชาธิปไตยของโลกได้เข้ามาก็ทำให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนเองควรมีสิทธิ เสรีภาพและมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น นำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงฉบับปัจจุบันซึ่งให้ความสำคัญกบกระบวนการ มีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Particpation) ตามพจนานุกรมอังกฤษฉบับอ๊อกฟอร์ด ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นการมีส่วนร่วม (ร่วมกบคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง ” คำว่า การมีส่วนร่วม โดยมากมักจะใช้ในความหมายตรงข้ามกบคำว่า การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่าการ มีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้น จึงหมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอยางจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกบกั ิจกรรมนั้นโดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกวาเป็นการมีส่วนร่วมได้ และยังให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมี

ส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกนเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจมติชน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์,2550: 1) นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้นิยามคำว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” ไว้ เช่น ปาริชาติ วลัยเสถียร (2543: 138) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาในลักษณะการร่วมกนค้นหาปัญหาการวางแผนการตัดสินใจการระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่นการบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ เพื่อให้สอดคล้องกบวิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชน คะนึงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (2545) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ร่วมทั้ง การจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้ คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล (2548: 15) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมวา หมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อยแต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหวางประชาชน เพื่อทุกๆ คนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพลต่อกิจกรรมส่วนรวม

รูปแบบการมีส่วนร่วม

สุพรรณี ไชยอาพร และสนิท สมัครการ (2543) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมสามารถ แบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Genuine participation) ได้แก่ การมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ ถ้าหากไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่ถือวาเป็นการมีส่วนร่วมอยางแท้จริง และการมีส่วนร่วมที่แท้จริงจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทุกขั้นตอน

2) การมีส่วนร่วมไม่แท้จริง (Non-Genuine participation) เช่น การร่วมลงแขก ร่วมลงแรง ในการทำโครงการ ร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของอื่น ๆ บางส่วน หรือร่วมบำรุงรักษา โดย ไม่ได้ร่วมขั้นตอนการตัดสินใจ

เมธา หริมเทพาธิป และอเนก สุวรรณบัณฑิต (2559) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมแบบกฎเกณฑ์ การมีส่วนร่วม participation เช่นนี้ใครก็เข้ามาได้ขอเพียงมีความสนใจและเวลา เขาอาจเข้ามาช่วยแสดงความคิดเห็นที่สอดคล้อง ทัดทาน คัดค้าน หรือมีมุมมองที่แตกต่างได้ อันจะก่อให้เกิดความหลากหลายของความคิด ผลสำคัญของการมี ส่วนร่วม คือ ได้แนวโน้มของความคิดเห็นต่อโครงการ โดยปกติจะมีการทำประชามติเพื่อให้เห็นว่า เสียงส่วนใหญ่คิดอย่างไร และใช้เป็นมติเพื่อแสดงการสนับสนุนหรือคัดค้านที่เด่นชัด แต่กระนั้น ข้อเสียของการมีส่วนร่วมขั้นนี้ก็คือการที่มีใครก็ได้เข้ามาทำให้มีการเกณฑ์คนที่มีความคิดเห็น สอดคล้องกนเข้ามาหรือกัน คนที่มีความเห็นต่างออกไปจากเวทีแสดงความคิดเห็นเพื่อให้ได้มติ ตามที่เจ้าของโครงการมุ่งหมายก็ย่อมทำได้ ดังนั้น จึงต้องกำหนดเกณฑ์การเข้ามามี ส่วนร่วมที่ ชัดเจนและเป็นธรรมเสียก่อน และการแสดงความคิดเห็นพึงให้เกิดขึ้นได้ในทุกๆกลุ่มทุกๆ ฝ่ายจึงจะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินไปและเกิดประสิทธิผล

2) การมีส่วนร่วมแบบมีผลได้ผลเสีย การมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา (engagement) การมีส่วนร่วมในระดับนี้มีเฉพาะผู้ที่ได้รับผลกระทบของการพัฒนา ซึ่งอาจเป็น ผู้ดำเนินโครงการ ผู้คัดค้านโครงการ ฝ่ายราชการ ฝ่ายประชาชนในพื้นที่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เขาเหล้านี้จะเข้ามาแทรกในกระบวนการ participationและมุ่งแสดงความคิดเห็นและเรียกร้องให้มี การลงมติเข้าข้างความคิดเห็นของเขา กระบวนการสำคัญ คือ การประนีประนอมความคิดเห็น เพื่อให้เกิดทางออกของการแกไขปัญหาและการแสวงหาจุดร่วมสงวนจุดต่าง เพราะอย่างไรก็ตาม คนกลุ่มนี้ทั้งหมดย่อมเป็นผู้ได้รับผลกระทบของการพัฒนาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง สิ่งสำคัญก็คือ ห้ามละทิ้งกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพราะกลุ่มที่ถูกทิ้งจะกระทำการต่อต้านอยางถึงที่สุดและนำไปสู่ความ ขัดแย้งที่บานปลาย อันแสดงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่กระทำนั้นขาดประสิทธิภาพ

3) การมีส่วนร่วมแบบจิตอาสา การมีพันธะที่จะต้องกระทำด้วยใจอยางจิตอาสา(commitment) การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ ประกอบด้วยคน 2กลุ่ม คือ ฝ่ายผู้สนับสนุน (promoter) และฝ่ายผู้คัดค้าน (protester) ทั้ง 2 ฝ่ายต่างมีภาระหน้าที่ๆ ต้องกำกับการพัฒนา

ตามกรอบความคิดของตนหากแต่การแสวงหาจุดร่วม สงวนจุดต่างในขั้นตอนที่ต้องการพัฒนาทำให้การสนับสนุนและการประท้วงเป็นไปอย่างเป็นกัลยาณมิตรไม่นิยมความรุนแรง หากแต่ใช้การกำกับดูแล และการแสดงความคิดเห็นเพื่อให้อีกฝ่ายได้ตระหนักและระวังในการพัฒนา ฝ่ายสนับสนุนจะมีจิตรอาสา ขับเคลื่อนโครงการให้เดินไปข้างหน้า จุดตรงไหนติดขัดก็เข้าไปติดต่อ สอบถาม วิเคราะห์ และ แก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ฝ่ายต่อต้านก็มีจิตอาสาคอยจับตาดูการดำเนินงานของฝ่ายสนับสนุน การ กระทำใดที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม หรืออาจเกิดภัยร้ายต่อเป้าหมายหรือคนหมู่มากจะต้องถูกร้องเตือนเพื่อให้ประชาชนและสังคมได้รับรู้ เป็นกระบวนการคู่ขนานที่จะทำให้การพัฒนาดำเนิน ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแท้จริ ง คือ เกิดความสุ ขแก่ประชาชน โดยคนหมู่มากได้ ประโยชน์จริง และคนหมู่น้อยก็ไม่ถึงกบต้องทนทุกข์ เมื่อมีการดำเนินการก็มีส่วนร่วมพิจารณาถึง ระดับการมีส่วนร่วมเช่นนี้ได้ ประชานยอมเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาตนเองในฐานะต่างๆและ ฝ่ายผู้ดำเนินโครงการก็จะทำเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติอยางแท้จริง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี” โดยภาพรวมของการกำหนดกระบวนวิธีการวิจัย (Methodology) ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สำหรับการนำเสนอกระบวนวิธีการวิจัยในส่วนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ และขอบเขตของกระบวน วิธีการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ดังต่อไปนี้

วิธีการวิจัย

สาเหตุที่เลือกผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 คน โดยพิจารณาจาก เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบด้านการพัฒนากลุ่มสตรี โครงการพัฒนาศักยภาพสตรีตำบลศาลากลางเป็นผู้ให้ความรู้ในกระบวนการทำงานและการดำเนินกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลดังกล่าวจะแบ่งออกเป็นทั้งข้อมูลที่เป็นทุติยภูมิและข้อมูลที่เป็นปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการเมือง กฎหมายเกี่ยวกับสตรี ประกาศ กฎกระทรวงฉบับต่าง ๆ วารสาร เอกสาร และรายงานการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้ศึกษาและ รวบรวมโดย

นักกฎหมายและนักวิชาการในแขนงที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูลเหล่านี้ ได้ ดำเนินการโดยการศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด และติดต่อขอข้อมูลจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อนำมาศึกษาทบทวนและตรวจสอบเอกสาร ข้อมูลปฐมภูมิที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลที่ได้มาจาการสัมภาษณ์ซึ่งบทสัมภาษณ์ใช้เทปบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์ในการ บันทึกเสียง และผู้ศึกษาจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์ สนทนาสังเกตและบันทึกข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจได้ดำเนินการโดยการใช้แบบสอบถามที่ได้กำหนดขอบเขตไว้ ด้วยตนเองและเมื่อมีข้อสงสัยเพิ่มเติมจะทำการ โทรศัพท์ หรือเดินทางไปเพื่อสอบถามข้อมูลเมื่อได้ข้อมูลตามประเด็นแล้วก็จะดำเนินการจัดกลุ่มของพร้อมทั้งตามขอบเขตที่ได้วางไว้

อภิปรายผล

จากผลสรุปการศึกษารูปแบบการส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นข้อค้นพบที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลการศึกษาไว้ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรี ในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี พบว่า

1.1 ด้านปัจจัยสนับสนุนในส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกลุ่มสตรีในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้นำกลุ่มมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพ โดยที่ผู้นำกลุ่มเป็น ปัจจัยสำคัญในเรื่องของการขับเคลื่อนการบริหารจัดการกลุ่มสตรีซึ่งตัวผู้นำกลุ่มต้องมีภาวะผู้นำและมีศักยภาพที่ค่อนข้างสูง ต้องเป็นคนที่ขยันและอดทน ซื่อสัตย์สุจริต อีกทั้งต้องเป็นผู้ เสียสละ อุทิศตนเพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนกลุ่มสตรี และยังต้องปฏิบัติตนให้เป็นที่ดึงดูดจากคนรอบข้าง เป็นที่ยอมรับคนกลุ่มสมาชิกสตรีในชุมชน สอดคล้องกับการศึกษา ของอุษณีย์ สุวรรณ (2558) เรื่อง บทบาทสตรีในการพัฒนาชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนวัดสะพาน อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาทผลการศึกษาพบว่า ระดับของปัจจัยสนับสนุนของสตรีในชุมชนวัดสะพาน อำเภอเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท ด้านการปฏิบัติตัวของผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การปฏิบัติตัวของผู้นำที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ โกสินทร์ ศรีเพชรพงษ์ (2548) ทำการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนากลุ่มสตรีแม่บ้านที่ประสบความสำเร็จ ตาม

โครงการ OTOP ศึกษากรณีกลุ่มสตรีแม่บ้าน อำเภอนาโพธิ์จังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษากล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มสตรีแม่บ้าน อำเภอนาโพธิ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำซึ่งผู้นำกลุ่มต้องสามารถดึงเอาศักยภาพของการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมจากกลุ่มสตรีได้ ดังนั้น ผู้นำกลุ่มจึงต้องสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนผลประโยชน์ที่ได้รับ รวมทั้งการผูกพันและการยอมรับ จากคนในชุมชนศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านอำเภอนาโพธิ์ในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตน ราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและต่างประเทศ เช่นเดียวกับการศึกษาของ ถวิลวดี บุรีกุล และรัชวดี แสงหะหมัด (2559) เรื่อง การเสริมพลังของผู้หญิงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง ประกอบด้วย การเสริมสร้างคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น ภาวะผู้นำ และการมีจิตอาสาทำงานเพื่อสังคม ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐบาลและองค์กรปกครอง ท้องถิ่นภายในจังหวัดและในพื้นที่ ซึ่งเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มสตรี ที่ผ่านมาหน่วยงาน ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามาให้การสนับสนุน กลุ่มสตรีภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งในเรื่องของ การถ่ายทอดองค์ความรู่ฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การต่อยอดในเรื่องของตลาดและการส่งเสริมการขาย รวมไปถึงช่วยประสานงานเกี่ยวกับงบประมาณ/ ทรัพยากรในการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นโดย ช่วยดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคอยเป็นตัวเชื่อมโยงความต้องการของ กลุ่มกับหน่วยงานอื่น ๆ และด้วยจากการเข้ามาสนับสนุนของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งผลให้มีส่วนเสริมสร้างให้กลุ่มสตรีในจังหวัดฉะเชิงเทรามีความเข้มแข็งขึ้นสอดคล้องกับ การศึกษาของ แตงอ่อน มั่นใจตน (2545) เรื่อง ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน: บทเรียนจากตำบลบางพระ จังหวัดฉะเชิงเทราที่กล่าวว่า ปัจจัยสนับสนุนจากหน่วยงานจากภาครัฐ

1.2 ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยรัฐบาลและองค์กรปกครอง ท้องถิ่นภายในจังหวัดและในพื้นที่ ซึ่งเล็งเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มสตรี ที่ผ่านมาหน่วยงาน ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามาให้การสนับสนุนกลุ่มสตรีภายในจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งในเรื่องของ การถ่ายทอดองค์ความรู ้ ฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การต่อยอดในเรื่องของตลาดและการส่งเสริมการขาย รวมไปถึงช่วยประสานงานเกี่ยวกับ งบประมาณ/ ทรัพยากรในการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมในการ

พัฒนาชุมชนท้องถิ่น โดย ช่วยดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และคอยเป็นตัวเชื่อมโยงความต้องการของ กลุ่มกับหน่วยงานอื่น ๆ และด้วยจากการเข้ามาสนับสนุนของภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้มีส่วนเสริมสร้างให้กลุ่มสตรีในจังหวัดฉะเชิงเทรามีความเข้มแข็งขึ้น สอดคล้องกับ การศึกษาของ แตงอ่อน มั่นใจตน (2545) ปัจจัยสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกสตรีในกลุ่ม พบว่า สตรีอยากทำงานร่วมกัน โดยการชักชวนกันมาจากเพื่อนสู่เพื่อน จากคนรู้จักหรือคนใกล้ชิด จากเพื่อนสมาชิกที่เป็นผู้หญิง เหมือน ๆ กัน เป็นแรงจูงใจซึ่งกันและกัน พอเป็นกลุ่มใหญ่ยิ่งมีพลังมากขึ้นในการเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยพบว่ากลุ่มสตรีจะมีความสุขเวลาที่ได้เข้ามาทำกิจกรรมสังคม ได้ช่วยเหลือ ชุมชน เวลาทำงานกลุ่มสตรีจะสนุกสนานกับการทำงาน เพราะเวลารวมตัวกันแล้วจะรู้สึกว่าได้ ทำงานเป็นทีม เวลาไปทำกิจกรรมจะพากันไปเป็นกลุ่มทำให้เกิดความสนุกสนาน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยความเข้มแข็งและความสามัคคีของกลุ่มสตรี ด้วยความที่เป็นระบบเครือญาติ มีการ สืบทอดต่อ ๆ กันมา ทำให้ส่งผลดีในเรื่องของความสามัคคีในกลุ่ม ทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งขึ้นทำงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พร้อมไปด้วยกันเดินเคียงข้างกันด้วยความเหนียวแน่นของความ สามัคคีกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ประทิน แสงไทย และคณะ (2561)

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยไปใช้ สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยเห็นว่าการนำรูปแบบการเสริมสร้างพลังของกลุ่มสตรีเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทราไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์นั้น จะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในรูปแบบแนวทางปฏิบัติตลอดจนความร่วมมือในการดำเนินการ จึงเสนอแนวทางดังต่อไปนี้

1. กลุ่มสตรีเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี ควรมีความรู้ความเข้าใจ ในสาระสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายจากภาครัฐและแผนยุทธศาสตร์จากส่วนกลางเพื่อให้กระบวนการดำเนินงานมีเป้าประสงค์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมกันนี้ควรจัดทำมาตรฐานการ ดำเนินงานจากกระบวนการทำงานที่ประสบความสำเร็จ การติดตามและประเมินผลจากการ ปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้ควรมีการจัดอบรมพัฒนาความรู้และศักยภาพในการทำงานให้แก่สมาชิกอย่างสม่ำสมอ และจัดประชุมกลุ่มสตรีอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง เพื่อแจ้งประชาสัมพันธ์ข่าวสารหรือ

สารสนเทศที่สำคัญ พร้อมทั้งเป็นการรับทราบ ความก้าวหน้า การดำเนินงานปัญหา และอุปสรรคของกลุ่มสตรีเพื่อใช้เป็นแนวทางการวาง แผนการพัฒนาต่อไป

2. การแบ่งบทบาทหลักที่ชัดเจนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเสริมสร้างพลัง ของกลุ่มสตรีเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในตำบลศาลากลาง จังหวัดนนทบุรี มีแนวทางขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ

บรรณานุกรม

จุฑารัตน์ พูลเกษ. (2545). ปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มอาชีพประสบความสำเร็จ: ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานประชาสงเคราะห์เขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฐิติกัลยา หวังเจริญ. (2536). สตรีกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง. วารสารพัฒนาชุมชน, 1(1), 45-50.

ณัชฎา อินทรสุวรรณ. (2545). ศึกษาการศึกษาขีดความสามารถของสตรีในการพัฒนาตนเองและ ชุมชนของจังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ วิจัยทางสังคมคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ถวิลวดี บุรีกุล และรัชวดี แสงหะหมัด. (2559). การเสริมพลังของผู้หญิงในการมีส่วนร่วมทางการ เมืองของประเทศไทย. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปรียาพร สุบงกช และกอบกุล วิศิษฏ์สรศักดิ์ . (2559). รูปแบบการบริหารการพัฒนากลุ่มสตรีเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและการพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

มนสิชา ภัคดีเมธี. (2559). บทบาทสตรีในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

มิ่งขวัญ คงเจริญ. (2554). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจของชุมชนเพื่อเสริมสร้างความยั่งยืนของชุมชนแห่งการเรียนรู้วารสารวิจัย มสด สาขามนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ 7(2), 19-36.

ยุวธิดา ชาปัญญา. (2554). การเสริมสร้างพลังอำนาจของครูในโรงเรียนประถมศึกษามิติด้านลักษณะที่มีความหมายต่อคนในปรากฏการณ์. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(1), 51-62.